

FACTSHEET

DEMOGRAFISCHE
CONTEXT

SOCIODEMOGRAFISCHE EN -ECONOMISCHE CONTEXT

In de factsheet *Introductie* wordt meer informatie geboden omtrent de algemene opzet van de studie *Jongeren en Gezondheid* en de gehanteerde methodologie. Deze factsheet biedt meer inzicht in de sociodemografische en socio-economische context van de jongeren. Dit omvat onder meer informatie omtrent de afkomst van de jongeren en de socio-economische karakteristieken van het gezin waarin de jongeren opgroeien.

SOCIODEMOGRAFISCHE CONTEXT

METHODOLOGIE

De etniciteit van de jongeren alsook van hun ouders werd in kaart gebracht door te peilen naar hun geboorteland via de vraag: 'In welk land ben je geboren?'. Er waren zeven antwoordcategorieën: 'België', 'Frankrijk', 'Nederland', 'Italië', 'Marokko', 'Polen' en 'Ander land'. De antwoordcategorieën 'Frankrijk' tot 'Polen' werden gekozen omdat ze overeenstemmen met de grootste migratiegroepen in België. De laatste antwoordcategorie liet toe om zelf het geboorteland in te vullen indien dat niet was opgenomen in de lijst. Op basis van de antwoorden op deze vragen werden diverse groepen onderscheiden (zie verder).

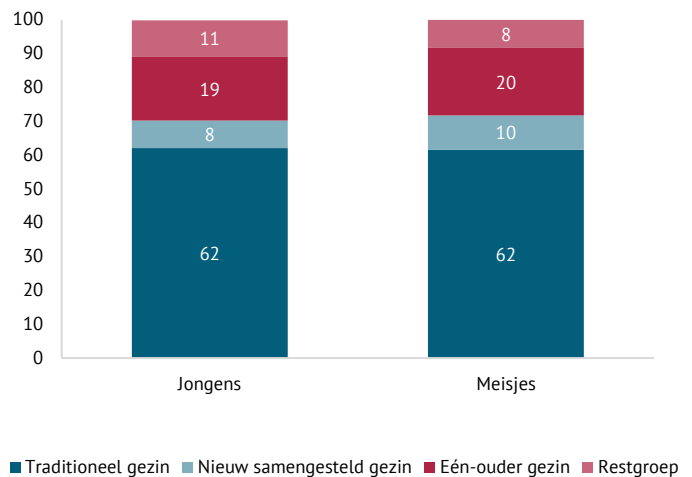
De gezinssamenstelling werd bevraagd door jongeren te laten aanduiden met wie ze allemaal samenwonen in hun gezin waar ze al hun tijd of het meeste van hun tijd doorbrengen. Ze konden meerdere antwoordcategorieën aanduiden en kiezen uit: 'moeder', 'vader', 'partner van vader', 'partner van moeder', 'ik woon in een pleeggezin of opvangtehuis' en 'bij iemand of ergens anders'. Op basis van de antwoorden werd een onderscheid gemaakt tussen het traditionele gezin (jongeren die bij hun beide ouders in hetzelfde huis wonen), het één-ouder gezin (jongeren die met één ouder samenwonen), het nieuw samengestelde gezin (jongeren die samenwonen met twee ouders waarvan één stiefouder) en een restgroep (jongeren die niet bij hun ouders wonen of de vraag niet invulden).

1 ETNICITEIT

In de steekproef zijn 74.0% van de jongeren en hun ouders in België geboren (autochtoon). Het percentage leerlingen dat aangaf zelf in België geboren te zijn, maar waarvan ten minste één van beide ouders in het buitenland geboren werd, bedraagt 17.4% (4.8% moeder in buitenland geboren, 5.7% vader in buitenland geboren en 6.9% beide ouders in buitenland geboren). Van de totale steekproef gaf 8.6% van de jongeren aan in het buitenland geboren te zijn. Binnen deze groep worden vier categorieën onderscheiden. Zij waarvan beide ouders, de vader, de moeder of geen van beide ouders in België geboren zijn. Deze groepen bedragen respectievelijk 0.6%, 0.7%, 0.4% en 6.9%. De overgrote meerderheid van de leerlingen die in het buitenland geboren werd, heeft dus ook ouders die uit het buitenland afkomstig zijn.

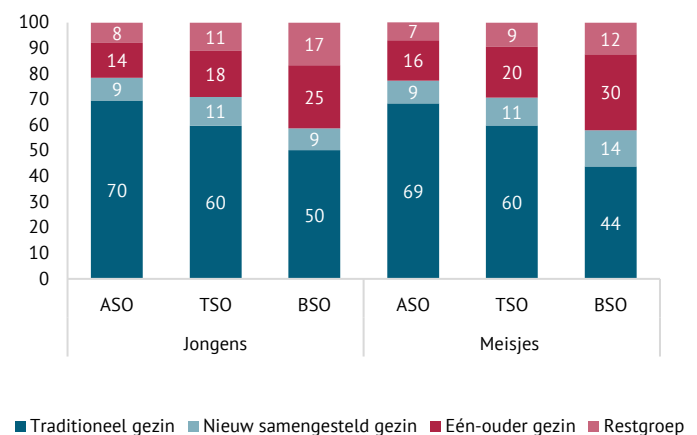
2 GEZINSSAMENSTELLING

De meerderheid van de jongens en de meisjes wonen in een traditioneel gezin ($\chi^2=31.7$, $df=3$, $p<0.001$). Bij de jongens is dit 62.1% van alle jongens en bij de meisjes 61.6% van alle meisjes. Dit wordt gevolgd door het één-ouder gezin (jongens: 18.9% en meisjes: 19.9%) en het nieuw samengestelde gezin (jongens: 8.1% en meisjes: 10.2%). Tot slot is er ook nog een resterende groep jongeren die niet bij hun ouders wonen of de vraag niet invulden (jongens: 10.8% en meisjes: 8.3%). De resultaten worden weergegeven in [Grafiek 1](#).

Grafiek 1: gezinssamenstelling naar geslacht (procentueel)

In [Grafiek 2](#) wordt de gezinssamenstelling weergegeven naargelang opleidingsvorm voor beide geslacht afzonderlijk. Zowel de jongens als de meisjes uit het algemeen secundair onderwijs wonen vaker in een traditioneel gezin vergeleken met de jongeren uit het technisch secundair en het beroeps secundair onderwijs (jongens: $\chi^2=83.0$, $df=6$, $p<0.001$; meisjes: $\chi^2=122.1$, $df=6$, $p<0.001$).

Grafiek 2: gezinssamenstelling naar opleiding en geslacht (procentueel)

SOCIO-ECONOMISCHE CONTEXT

METHODOLOGIE

Het opleidingsniveau van beide ouders werd nagegaan via de vraag: 'Welk hoogste diploma heeft je... (vader [of partner van je vader] / moeder [of partner van je moeder])?'. De antwoordmogelijkheden waren: 'nooit gestudeerd', lagere school', 'secundaire school', hogeschool of universiteit' en 'ik ken deze persoon niet/zie deze persoon niet'.

Via de vraag: 'Heeft jouw vader (of de partner van je moeder)/jouw moeder (of de partner van je vader) werk?' werd de beroepsstatus van de ouders bevraagd. De antwoordmogelijkheden waren: 'ja', 'neen', 'ik weet het niet' en 'ik ken deze persoon niet/zie deze persoon nooit'. Indien de jongere 'neen' antwoordde werd gevraagd om dit verder te specificeren via volgende antwoordcategorieën: 'is ziek, gepensioneerd of student', 'is werkzoekend', 'doet het huishouden of zorgt voor anderen' en 'ik weet het niet'.

De materiële welvaart van het gezin werd gemeten aan de hand van de *Family Affluence Scale (FAS)* of familiale welvaartsschaal. Deze schaal bestaat uit zes items die peilen naar het bezit van het aantal auto's, het aantal computers, het aantal badkamers, het aantal buitenlandse reizen dat het gezin doet, het hebben van een wasmachine en het hebben van een eigen slaapkamer. Op basis van de antwoorden op deze items werd een absolute score berekend waarna drie groepen werden onderscheiden: de lage, de midden en de hoge FAS-groep. Deze groepen bestaan respectievelijk uit jongeren uit de laagste 20%, middelste 70% en hoogste 10%. Er werd ook gepeild naar de subjectieve welvaart van de jongeren via de vraag: 'Hoe rijk denk je dat je gezin is?' De antwoorden varieerden van 'zeer rijk' tot 'helemaal niet rijk'.

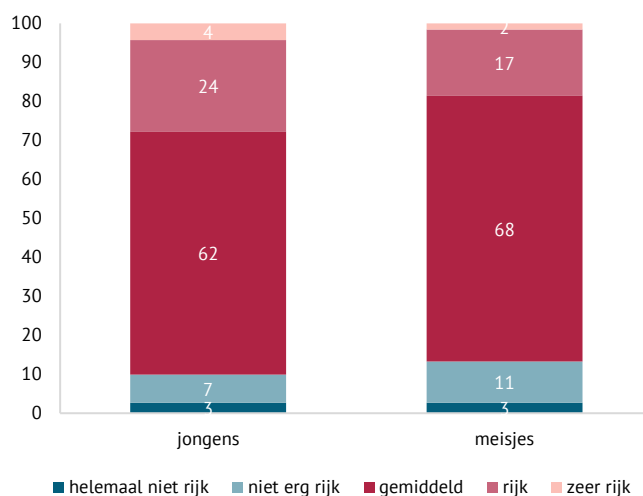
1 BEROEP EN OPLEIDINGSNIVEAU OUDERS

Aangezien in de huidige bevraging enkel gepeild werd naar de werkstatus en niet langer naar de aard van het beroep, is het niet langer mogelijk om de ouders verder onder te verdelen in socio-economische klassen naar gelang beroep. Een beschrijving van het percentage werkende ouders en de reden van niet-werken is wel nog mogelijk.

Van alle jongeren werkt 85.6% van de moeders en 91.3% van de vaders. Het percentage niet-werkende ouders (huisvrouw/-man, ziek, student, gepensioneerd of werkzoekend) bedraagt 12.5% voor de moeders en 5.4% voor de vaders. Wat betreft het opleidingsniveau van de ouders is vast te stellen dat de meerderheid van de ouders hogere studies deed (bachelor of master), namelijk 50.6% van de vaders en 58.2% van de moeders. Van de vaders beëindigde 38.3% de schoolloopbaan na het secundair onderwijs, bij de moeders was dit 32.9%. Een minderheid van de ouders heeft enkel het basisonderwijs voltooid (vaders: 5.2% en moeders: 5.1%) of geen opleiding genoten (vaders: 2.1% en moeders: 2.0%). Een resterende groep geeft aan hun vader of moeder niet te kennen (vaders: 3.7% en moeders: 1.8%).

2 SUBJECTIEVE WELVAART

De subjectieve welvaart van de jongeren wordt gerapporteerd in [Grafiek 3](#). Hieruit blijkt dat de meerderheid van de jongens (62.3%) en de meisjes (68.1%) aangeeft gemiddeld rijk te zijn. Van de jongens geeft 23.5% aan rijk te zijn en 4.3% zeer rijk te zijn. Bij de meisjes is dit respectievelijk 17% en 1.6%. Het percentage jongeren dat niet erg rijk is bedraagt 7.2% bij de jongens en 10.6% bij de meisjes. Een klein percentage jongeren stelt helemaal niet rijk te zijn (jongens en meisjes: 2.7%). Hieruit is af te leiden dat de jongens hun subjectieve welvaartsniveau gemiddeld iets hoger inschatten in vergelijking met de meisjes ($\chi^2=163.7$, $df=4$, $p<0.001$).

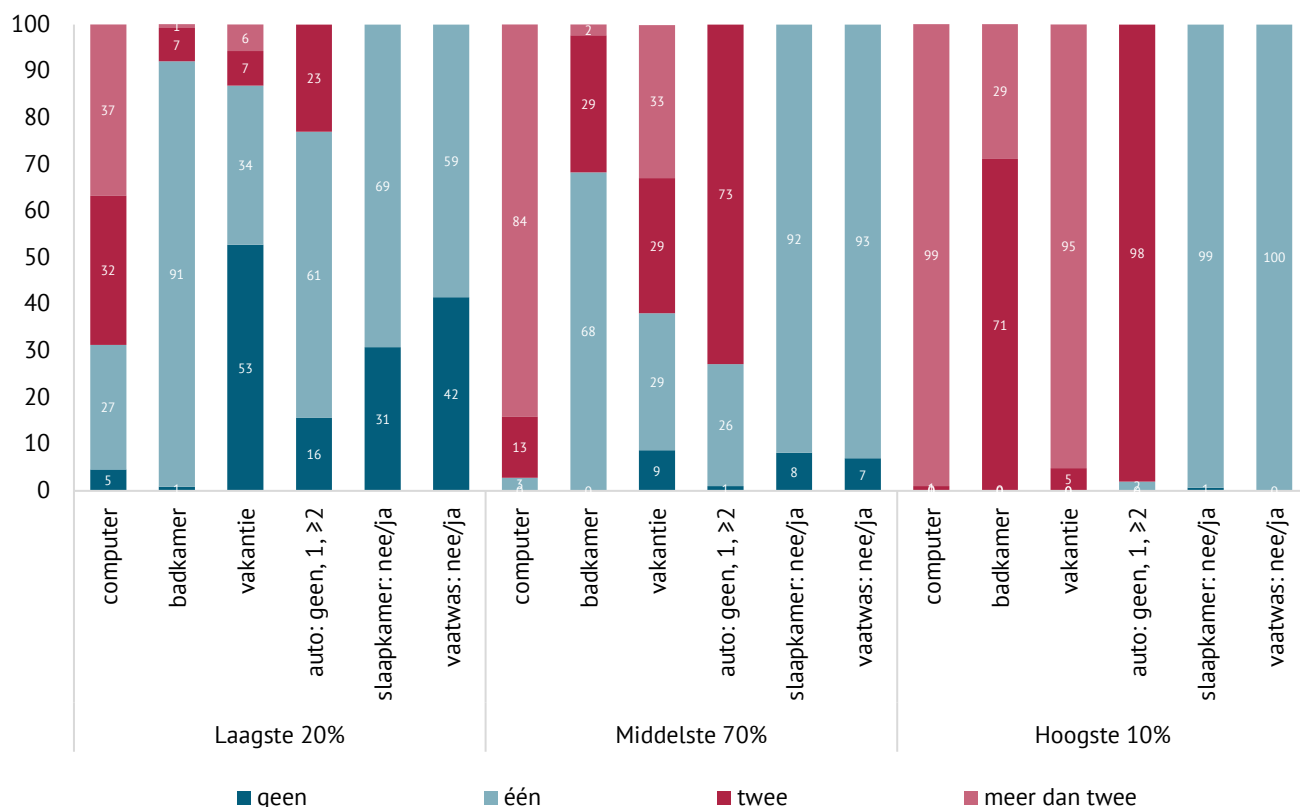

Grafiek 3: subjectieve welvaart naar geslacht (procentueel)

3 MATERIËLE WELVAART

In 2018 scoort 19% van de jongeren nul tot zeven op de FAS-schaal en behoren hiermee tot de laagste FAS-groep (laagste 20%). Tot de middelste FAS-groep (middelste 70%) worden de jongeren gerekend die een FAS-score behalen tussen acht en elf. Dit stemt overeen met 70.0% van de jongeren. De hoogste FAS-groep (hoogste 10%) bestaat uit jongeren die een FAS-score van twaalf tot dertien behalen op de FAS-schaal en bedraagt 11.0% van de jongeren. In **Grafiek 4** wordt het profiel per FAS-groep weergegeven. Hieruit is af te leiden dat vooral in de basisvoorzieningen weinig verschillen op te merken zijn tussen de drie FAS-groepen onderling.

Zo heeft vrijwel elke jongere een eigen slaapkamer en minstens één badkamer thuis, ongeacht de FAS-groep waartoe ze behoren. Bij hogere FAS-groepen liggen de aantallen enkel hoger. Grotere verschillen worden echter waargenomen in de FAS-items die naar basisbehoeften peilen. Zo hebben jongeren uit de laagste FAS-groep vaker geen vaatwasser in vergelijking met de andere FAS-groepen en gaan ze stevast minder of niet op reis. Tussen de middelste en hoogste FAS-groep worden hierin minder uitgesproken verschillen vastgesteld.

Grafiek 4: profiel per FAS-groep (procentueel). Noot: de antwoordcategorieën van de FAS-items wijken licht af van de hierboven weergegeven legende. Voor de FAS-items waarbij de antwoordcategorieën niet overeenstemmen met de legende wordt de correcte interpretatie onder de grafiekbalk zelf verduidelijkt.

Colofon

De studie Jongeren en Gezondheid kadert binnen de internationale Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) studie en wordt met steun van de Vlaamse overheid, Agentschap Zorg en Gezondheid uitgevoerd door de onderzoeksgroep Gezondheidsbevordering van de vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg aan de faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen van Universiteit Gent. De verantwoordelijke onderzoekers zijn prof. dr. Benedicte Deforche (promotor), Bart De Clercq (hoofdonderzoeker) en Maxim Dierckens (onderzoeker).

Contact

Universiteit Gent | Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg | Corneel Heymanslaan 10 · 4K3 (ingang 42) | 9000 GENT

+32 (0)9 332 83 71 | jongeren-en-gezondheid@ugent.be | www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be | www.hbsc.org

Aanbevolen referentie

Dierckens, M., De Clercq, B. & Deforche B. (2019). Studie Jongeren en Gezondheid, *Deel 2: context – Sociodemografische en –economische context* [Factsheet]. Opgehaald van: [link invoegen]

Versie september, 2019